

Číslo: 2053/2021-2022

SPRÁVA

o výsledkoch školskej inšpekcie

vykonanej v dňoch od **10. 03. 2022** do **11. 03. 2022** a od **14. 03. 2022** do **17. 03. 2022**

Názov kontrolovaného subjektu	
Základná škola Gyulu Szabóa s vyučovacím jazykom maďarským – Szabó Gyula Alapiskola, Školská ulica 936/1, Dunajská Streda - Dunaszerdahely	
Zriaďovateľ	Mesto Dunajská Streda

Vedúci zamestnanci kontrolovaného subjektu:

Mgr. Árpád Nagy, riaditeľ školy

PaedDr. Silvia Vass, zástupkyňa riaditeľa školy

PaedDr. Anastázia Kiss, zástupkyňa riaditeľa školy

PhDr. Adorján Nagy, zástupca riaditeľa školy

V súlade s poverením na **tematickú** inšpekciu č. 2044/2021-2022 zo dňa 01. 02. 2022 **inšpekciu vykonali:**

Mgr. Kornélia Nagy-Kürtössy, školská inšpektorka, ŠIC Trnava

Mgr. Ladislav Deák, školský inšpektor, ŠIC Trnava

1 PREDMET ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE

Stav a úroveň vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským

1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Kontrolovaným subjektom bola štátna plnoorganizovaná základná škola (ZŠ) s vyučovacím jazykom maďarským, v ktorej sa vzdelávalo 741 žiakov (na 1. stupni 309 žiakov, na 2. stupni 432 žiakov). Z celkového počtu bolo 6 žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ), ktorí sa vzdelávali podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu v bežných triedach. Škola neevidovala žiakov z marginalizovanej rómskej komunity (MRK) ani žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP). V školskom roku 2020/2021 sa 5 žiaci 2. stupňa nezúčastňovali dištančného vzdelávania. Z predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra (SJSJL) na konci školského roka 2020/2021 nepospelo 12 žiakov (1 žiak 1. stupňa a 11 žiakov 2. stupňa), z nich 4 mali možnosť vykonať komisionálnu skúšku, úspešne ju vykonali 3.

1.2 ZISTENIA A ICH HODNOTENIE

Analýzou školského vzdelávacieho programu (ŠkVP) sa zistilo, že učebnými osnovami (UO) predmetu SJSJL pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie boli vzdelávacie štandardy

inovovaného štátneho vzdelávacieho programu. Učebný plán školy (UP) akceptoval rámcový učebný plán (RUP) v počte hodín a rešpektoval poznámky k RUP pre ZŠ s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny. Vyučovanie predmetu SJSJ bolo v 7. ročníku posilnené disponibilnými hodinami. V rozvrhu školy bolo zabezpečené každodenné vyučovanie predmetu SJSJ.

V aktuálnom školskom roku v plnom rozsahu pri výchove a vzdelávaní postupovali podľa **nezmeneného ŠkVP**. Nemodifikovali UP a UO v predmete SJSJ pre primárne, ani pre nižšie stredné vzdelávanie. Nezmenili ani organizáciu vyučovania, neupravili systém hodnotenia a klasifikácie. V riadenom rozhovore riaditeľ školy uviedol, že v čase dištančného vyučovania zabezpečili plánovaný obsah vzdelávania všetkým žiakom. Počas dištančného vzdelávania učitelia pravidelne hodnotili výsledky žiakov a zisťovali mieru ich vedomostí a zručností.

Odbornosť vyučovania predmetu SJSJ bola celkovo zabezpečená na 98,15 %. Na 1. stupni predmet vyučovalo 18 kvalifikovaných učiteliek, na 2. stupni 7 kvalifikovaných učiteľov a 1 učiteľka, ktorá nespĺňala osobitnú kvalifikačnú požiadavku na vyučovanie predmetu SJSJ (mala aprobáciu anglický jazyk a maďarský jazyk a literatúra).

V škole používali okrem **učebníc** schválených MŠVVaŠ SR pre školy s vyučovacím jazykom maďarským aj alternatívne učebnice. V primárnom vzdelávaní využívali v predmete maďarský jazyk a literatúra alternatívnu čítanku (Új generációs tankönyv – Olvasókönyv 1 - 4 .ročník, Budapest, 2017), v nižšom strednom vzdelaní v predmete SJSJ pracovali aj s učebnicou KRÍŽOM-KRÁŽOM (Učebnica je výstupom projektu Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky: Vzdelávacie program Slovenčina ako cudzí jazyk, vydala Univerzita Komenského, 2014) a v 7. ročníku využívali aj učebnicu Slovenský jazyk pre 7. roč. ZŠ s VJM (Nagy Adorján, SPN, 2003). Z rozhovoru s riaditeľom školy vyplynulo, že problém so zabezpečením učebníc nemali.

Zistenia z priameho pozorovania vyučovacieho procesu

Priebeh výchovno-vzdelávacieho procesu bol sledovaný v predmete slovenský jazyk a slovenská literatúra na 17 vyučovacích hodinách na 1. stupni a na 19 vyučovacích hodinách na 2. stupni.

Primárne vzdelávanie

Na sledovaných hodinách žiaci preukázali, že disponujú primeranými komunikačnými spôsobilosťami. Zväčša chápali bežné pokyny učiteliek a rozumeli ich súvislému prejavu. Správne artikulovali, používali osvojenú slovnú zásobu a uplatňovali spisovnú výslovnosť. Texty piesní a detských hier určených na memorovanie ovládali. Na všetkých hodinách používali modelové vety, ktoré dokázali podľa potreby obmieňať a rozvíjať. K tvorbe dialógov na základe modelových viet boli podnecovaní na viac ako polovici hodín, v rámci ktorých preukázali potrebné zručnosti.

Väčšina žiakov porozumela počutému textu a jednoduchým otázkam týkajúcich sa jeho obsahu, a na kladené otázky z textu zväčša odpovedali bez pomoci učiteliek. Zaradené, veku primerané texty vedeli (nahlas) plynule čítať so správnou artikuláciou. Dokázali v nich určiť kľúčové slová a vyhľadať základné informácie. Na základe pomocných otázok zreprodukovali počuté informácie, základnú myšlienku prečítaného textu dokázali správne sformulovať na 11 hodinách (zo 17). Tvoriť jednoduché otázky k obsahu mohli len na tretine hodín. Na vyjadrenie vlastného postoja im však nebol vytvorený priestor.

V písomnom prejave žiaci primerane aplikovali pravidlá slovenského pravopisu na všetkých sledovaných hodinách.

Rozvíjanie komunikačných zručností žiakov (ústnych a písomných) učiteľky najčastejšie podporovali kladením jasne sformulovaných otázok, zaraďovaním opakovania a slovnej zásoby, jednoduchých pokynov v rámci komunikačnej témy, spievaním piesní, recitovaním básní a stimulovaním žiakov k písaniu textu na tabuľu a do zošitov. Zaraďovali aj uvoľňovacie cvičenia zamerané na dýchanie a artikuláciu. V menšej miere vyzývali žiakov k tvorbe krátkeho dialógu podľa vzorového rozhovoru, pričom ich permanentne upozorňovali na správnu výslovnosť. K tvorbe krátkeho súvislého prejavu ich podnecovali len ojedinele.

Čitateľskú gramotnosť žiakov rozvíjali na všetkých sledovaných hodinách počúvaním textu v podaní učiteľa, kladením otázok na zisťovanie porozumenia, zaraďovaním hlasného čítania a sumarizovaním textu. Len málokedy zapájali žiakov do hrových rečových činností, čítanie s predpovedaním deja a dramatizáciu textu nezaraďovali vôbec. K vyjadreniu vlastných postojov a skúseností nepodnecovali žiakov ani na jednej hodine.

Vyučovanie vhodne podporovali využívaním učebníc, pracovných zošitov, tematických nástienok a obrázkovej steny. Zvukové nahrávky k učebnici ani metodické listy Štátneho pedagogického ústavu (ŠPÚ) nevyužívali.

Vo vyučovaní preferovali frontálnu formu práce. Posilneniu sociálneho učenia na vyučovacích hodinách sa nevenovali v dostatočnej miere, podpora rovesníckeho učenia sa vyskytla len na 1 hodine. Diferenciáciu úloh a činností podľa špecifických potrieb a možností žiakov vôbec neuplatňovali, kompenzačné opatrenia realizovali najčastejšie prostredníctvom individuálneho prístupu a predĺženého výkladu žiakovi.

Z metód na vyučovanie jazyka učiteľky uprednostňovali priamu (direktnú), audiovizuálnu, audiolingválnu a komunikatívnu metódu. V menšej miere zaraďovali metódu odpovede celým telom a gramaticko-prekladovú metódu, ojedinele aj situačnú metódu a hranie rolí. Didaktická hra v slovenskom jazyku, projektové vyučovanie, brainstorming a brainwriting v priebehu vyučovania zaradené neboli.

Nižšie stredné vzdelávanie

Žiaci preukázali na sledovaných hodinách štandardné komunikačné spôsobilosti. Chápali bežné príkazy a pokyny učiteľov, prevažne rozumeli ich súvislému prejavu, používali osvojenú slovnú zásobu a uplatňovali spisovnú výslovnosť. K tvorbe krátkeho dialógu, k recitovaniu básní alebo spievaniu piesní neboli podnecovaní ani na jednej sledovanej hodine. Počutému textu porozumeli a väčšina z nich vedela aj odpovedať na jednoduché otázky k jeho obsahu. Plynule čítali súvislé a nesúvislé texty, avšak nie vždy so správnou artikuláciou, dokázali v nich vyhľadať základné informácie a kľúčové slová. Reprodukovať prezentovanú tému na základe pomocných otázok dokázala väčšina žiakov, vyjadriť vlastné postoje a skúsenosti zvládli však len v menšej miere, k tvorbe jednoduchých otázok k obsahu textu nedostali príležitosť. V písomnom prejave primerane aplikovali pravidlá slovenského pravopisu.

Rozvíjanie komunikačných kompetencií žiakov učitelia podporovali kladením jasne formulovaných otázok i zaraďovaním opakovania a utvrdzovania učiva v rámci rôznych komunikačných tém. Takmer na každej hodine viedli žiakov k písaniu súvislých a nesúvislých textov (osnova prečítaného textu, krátky opis, dopĺňovačky, slová, slovné spojenia...) do zošitov, pracovných zošitov a na tabuľu. Na polovici sledovaných hodín ich podnecovali k tvorbe krátkeho súvislého prejavu a sporadicky ich upozorňovali na správnu výslovnosť a artikuláciu (na 6 hodinách z 19). Tvorbe jednoduchých dialógov o preberanej téme,

spievaniu piesní, recitovaniu básní a zaradeniu uvoľňovacích cvičení však nevenovali žiadnu pozornosť.

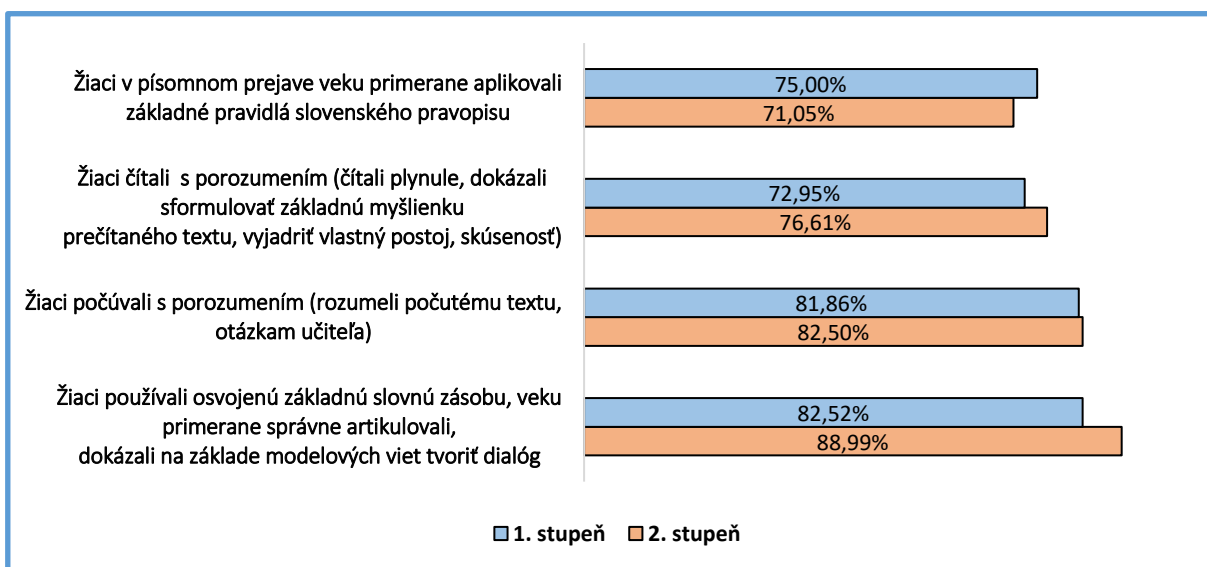
Čitateľskú gramotnosť žiakov učitelia rozvíjali takmer na každej hodine zaradením hlasného alebo tichého čítania a zadávaním otázok na zisťovanie porozumenia prečítaného textu. Prevažne ich viedli k sumarizácii textu (ústne i písomne) a v menšej miere ich podnecovali k vyjadreniu vlastných postojov a skúseností. Na 11 hodinách (z 19) mali žiaci možnosť počúvať text v podaní učiteľa alebo z nahrávky a po vypočutí boli takmer vždy vyzvaní k rozhovoru o ňom. Do hrových rečových činností však žiakov zapájali len ojedinele, čítanie s predpovedaním deja ani dramatizáciu textu do vyučovania nezaradili.

Vyučovanie bolo účelne podporované využívaním učebníc, alternatívnych učebníc, pracovných zošitov a pracovných listov. Na 8 hodinách (z 19) bola do vyučovania vhodne zaradená didaktická technika (CD k učebnici, didaktické nahrávky a filmy k alternatívnym učebniciam, výukové programy). Metodické listy ŠPÚ učitelia na sledovaných hodinách nevyužili.

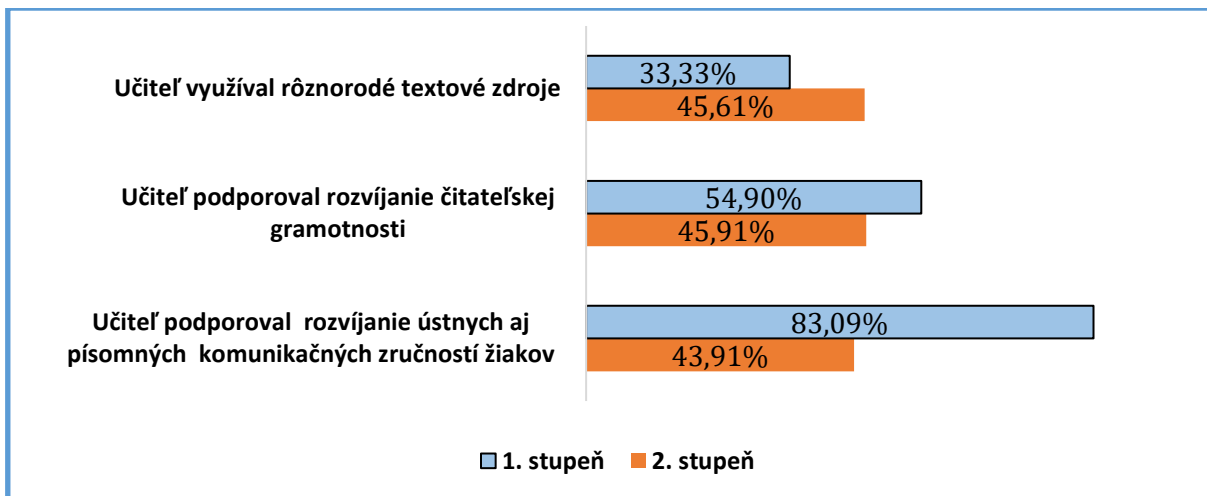
Individuálny prístup učiteľa a diferenciacia zadaní podľa špecifických potrieb žiakov sa vyskytla len ojedinele. Kompenzačným opatreniam nebola venovaná dostatočná pozornosť, na hodinách dominovala frontálna práca, posilnenie sociálneho učenia a podpora rovesníckeho učenia sa na sledovaných hodinách nevyskytli.

Z metód na vyučovanie jazyka učitelia preferovali priamu (direktnú) metódu, v menšej miere komunikatívnu metódu. V 1 triede bola v každej fáze vyučovacej hodiny (pokyny, otázky, prečítaný text) využitá gramaticko-prekladová metóda. V menšej miere bola uplatnená audiovizuálna (štruktúrno-globálna) a audiolingválna metóda, sporadicky využili brainstorming a brainwriting, komunikatívnu metódu a didaktické hry. Situačná metóda, hranie rolí ani projektové vyučovanie v priebehu vyučovania zaradené neboli.

Graf 1 Preukázané komunikačné kompetencie žiakov primárneho a nižšieho stredného vzdelávania na vyučovacích hodinách predmetu SJSL

Graf 2 Podpora rozvíjania komunikačných kompetencií žiakov v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní na vyučovacích hodinách predmetu SJSJL

2 ZÁVERY

Škola v školskom roku 2021/2022 pri vzdelávaní žiakov v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní postupovala podľa nezmeneného ŠkVP, základný dokument nemodifikovala. UP akceptoval poznámky k RUP, triedy sa delili vo všetkých ročníkoch na vyučovacích hodinách SJSJL na skupiny s počtom žiakov do 17. Vyučovanie predmetu SJSJL bolo posilnené disponibilnými hodinami na 2. stupni v 7. ročníku. Odbornosť vyučovania predmetu SJSJL bola celkovo zabezpečená na 98,15 %. V škole používali učebnice schválené MŠVVaŠ SR, v 2 predmetoch (maďarský jazyk a literatúra, slovenský jazyk a slovenská literatúra) bolo vyučovanie podporované aj alternatívnymi učebnicami

Výrazné pozitíva

- vytváranie podporujúceho prostredia, kladenie jasne formulovaných otázok učiteľmi smerom k žiakom;

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- rozvíjanie čitateľskej gramotnosti žiakov (nižšie stredné vzdelávanie);
- zdokonaľovanie komunikačných zručností žiakov (nižšie stredné vzdelávanie);
- využívanie rôznorodých textových zdrojov (primárne vzdelávanie);
- zaraďovanie aktivizujúcich metód vyučovania jazyka (nižšie stredné vzdelávanie).

Zamestnanci, ktorých sa príslušné inšpekčné zistenia týkajú, boli s výsledkami a závermi oboznámení.

OPATRENIA ŠTÁTNEJ ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE

Na základe zistení a ich hodnotení uvedených v správe o výsledkoch školskej inšpekcie Štátna školská inšpekcia uplatňuje voči vedúcemu zamestnancovi kontrolovaného subjektu tieto opatrenia:

1. odporúča

- zabezpečiť externé a interné vzdelávanie pedagogických zamestnancov zamerané na prehĺbovanie ich vedomostí a zručností potrebných na uplatňovanie efektívnych stratégií vyučovania a učenia sa žiakov v predmete SJSJL
- venovať zvýšenú pozornosť úrovni vyučovania predmetu SJSJL, monitorovať kvalitu výchovy a vzdelávania v predmete so zameraním na využívanie aktivizujúcich foriem a metód vyučovania jazyka s cieľom rozvíjania kľúčových kompetencií žiakov;
- na vyučovacích hodinách SJSJL na 2. stupni podporovať rozvíjanie čitateľskej gramotnosti žiakov (zaraďovaním počúvania textu, čítania s predpovedaním deja, dramatizácie textu, podnecovaním žiakov k vyjadreniu vlastného postoja, skúseností, zapájaním žiakov do hrových rečových činností...);
- na vyučovacích hodinách SJSJL na 2. stupni podporovať rozvíjanie komunikačných zručností žiakov (zaraďovaním uvoľňovacích cvičení, tvorby krátkych dialógov, tvorby krátkeho súvislého prejavu, spievaním piesní, recitovaním básní...).

PÍŠOMNÉ MATERIÁLY POUŽITÉ PRI ŠKOLSKEJ INŠPEKCII

1. Školský vzdelávací program a jeho prílohy – učebný plán, učebné osnovy
2. Zápisnice z pedagogickej rady
3. Rozvrhy hodín tried
4. Rozvrhy učiteľov SJSJL
5. Zápisnice z rokovania pedagogickej rady za školský rok 2020/21
6. Doklady o vzdelaní pedagogických zamestnancov

Správu o výsledkoch školskej inšpekcie vyhotovila:

školská inšpektorka: Mgr. Kornélia Nagy-Kürtössy

Dňa: 31. 03. 2022

PREROKOVANIE SPRÁVY

Na prerokovaní správy o výsledkoch školskej inšpekcie sa zúčastnili:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Trnava:

Mgr. Kornélia Nagy-Kürtössy

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Árpád Nagy

Prerokovanie správy o výsledkoch školskej inšpekcie potvrdzujú dňa 11. 04. 2022 v Dunajskej Strede:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Trnava

Mgr. Kornélia Nagy-Kürtössy

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Árpád Nagy

Vyjadrenie vedúceho zamestnanca kontrolovaného subjektu, ktorého sa zistenia týkajú
(vedúci zamestnanec môže zaslať písomné vyjadrenie k obsahu správy do 5 dní pracovných od prerokovania):

Mgr. Árpád Nagy

.....

Stanovisko školského inšpektora k vyjadreniu:

Mgr. Kornélia Nagy-Kürtössy

.....

Na vedomie

Úsek inšpekčnej činnosti